

Heinäveden kunnan kanta Suomen valtion tarjoukseen Palokin vesivoimalaitoksen lunastamisesta

Kunnanhallitus 19.10.2026 § 195
241/00.04.00/2026

Valmistelija

Kunnanjohtaja Maarika Kasonen, Kermanrannantie 7, 79700 HEINÄVESI,
puh. 040-5505811, email: maarika.kasonen@heinavesi.fi

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy hanke Palokin koskien ennallistamisesta. Hankkeen tavoitteena on mahdollistaa uhanalaisten vaelluskalakantojen elpyminen sekä vahvistaa alueen matkailullista ja virkistyksellistä vetovoimaa.

Valtioneuvoston kanslia on jättänyt Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:lle tarjouksen Palokin vesivoimalaitoksen lunastamisesta. Tarjouksen ensisijainen toteutusmalli perustuu tytäryhtiöjärjestelyyn, jossa voimalaitos siirtyisi perustettavaan tytäryhtiöön. Tarjouksen mukainen vähimmäiskauppahinta on 40 miljoonaa euroa, ja lopullinen kauppahinta määräytyisi riippumattomien arvonmääritysten perusteella, kuitenkin siten, että kauppahinta olisi vähintään esitetty pohjahinta.

Tarjouksen sisällön pääkohdat ovat (suorat lainaukset valtion tarjouksesta):

Valtion tarjous: Tytäryhtiömalli

- Vähimmäislunastushinta 40 milj. € (velaton arvo). Selvitysvaiheen jälkeen 2–3 puolueettoman pankkiiriliikkeen arvonmääritys perustuen vesivoimalan käypään arvoon (lunastushinta aina vähintään 40 milj. € arvonmäärityksestä riippumatta).
- Valtio maksaa heti kaupanteon yhteydessä 10 milj. € ennakkomaksun. Loput vähintään 30 milj. € valtio maksaa selvitysvaiheen päätyttyä.
- Yhtiöittämisen yhteydessä valtio saa 10 % omistusosuuden sekä hallituspaikan tytäryhtiöstä.
- PKS omistaa ja ajaa vesilaitoksen tuotantoa normaalisti selvitysvaiheen ajan. Selvitysvaiheen voitonjako tytäryhtiön omistusosuuksien suhteessa.
- Malli olisi PKS:lle todennäköisesti verotehokas (käyttöomaisuusosakkeiden myynti).
- Mikäli purku ei olisi toteutettavissa, PKS:lle jää 3 milj. € korvaus ennakkomaksusta.

Valtion vaihtoehtoinen tarjous: Suora kauppa

- Lunastushinta 30 milj. € edellyttäen, että kauppa toteutetaan v.2026 aikana.
- Tarjoaa PKS:lle nopean ratkaisun.
- Valtio tarjoaa vesivoimalaa vuokrattavaksi selvitysvaiheen ajaksi.
- Mallissa PKS joutuisi maksamaan myyntivoitosta veron.
- Mikäli purku ei olisi toteutettavissa, voimalaitos saattaa tulla myyntiin.

Teknisesti Palokin vesivoimalaitoksen kaupassa olisi kyse liiketoimintakaupasta, jossa Palokin vesivoimalaitos vaihtaisi omistajaa. Palokin mahdollisessa kaupassa päätöksentekovalta on osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaisesti Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallituksella. Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n hallitus puolestaan päättää siitä, mikä on Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n näkemys Palokin vesivoimalaitokseen Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana omistajana.

Yhtiöiden hallitukset tekevät päätöksensä itsenäisesti osakeyhtiölain, yhtiöjärjestysten sekä yhtiöiden edun mukaisesti. Heinäveden kunta yksittäisenä osakkeenomistajana ei voi, eivätkä kaikki osakkeenomistajat yhdessäkään voi, tehdä yhtiöiden hallitusten toimivaltaan kuuluvia päätöksiä. Kunta voi ainoastaan esittää oman näkemyksensä ja suosituksensa siitä, miten sen käsityksen mukaan hallitusten olisi perusteltua toimia ottaen huomioon kaikki asiaan vaikuttavat seikat.

Heinäveden kunta on yksi osakas Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ssä ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:ssä. Kunnan omistusosuudet yhtiöissä ovat (PKS) 2,4 % ja (PKEH) 5,07 %.

Palokin koskien ennallistamisen arvioidaan olevan merkittävin yksittäinen toimenpide Vuoksen vesistön äärimmäisen uhanalaisen Saimaan järvilohen sekä erittäin uhanalaisen järvitaimenen luonnonkierron palauttamiseksi ja kantojen vahvistamiseksi. Ennallistamishankkeella on valtakunnallista merkitystä luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa.

Palokin ennallistamista on pidetty valtakunnallisesti ja myös kansainvälisesti poikkeuksellisen merkittävänä virtavesien ennallistamishankkeena, jonka vaikutukset ulottuvat Heinäveden kuntaa laajemmalle koko Vuoksen vesistöalueelle ja Suomen luonnonsuojelutavoitteiden toteutumiseen.

Palokin kosket sijaitsevat Heinävedellä ja niiden ennallistamisella arvioidaan olevan merkittäviä myönteisiä vaikutuksia vaelluskalojen luonnollisen kierron palauttamiseen, alueen matkailuun, virkistyskäyttöön, kalastukseen, luonnon monimuotoisuuteen sekä kunnan tunnettuuteen. Hanke tukee myös kunnan strategisia tavoitteita elinvoiman vahvistamisesta, kestävä kehityksen edistämisestä sekä vetovoimaisen toimintaympäristön rakentamisesta.

Kunta katsoo, että hankkeen toteuttamiselle on muodostunut poikkeuksellisen vahva valtakunnallinen tuki ja rahoituspohja, minkä vuoksi nyt käsillä oleva mahdollisuus on alueen ja luonnon kannalta merkittävä ja harvoin toistuva.

Heinäveden kunta pitää tärkeänä, että mahdollinen ratkaisu perustuu asianmukaisiin ja riippumattomiin taloudellisiin arvioihin ja tähän on saatu merkittävästi tietoa prosessin aikana. Kunta toteaa, että valtion jättämä tarjous muodostaa perustellun lähtökohdan asian jatkovalmistelulle.

Esittelijä

Kunnanjohtaja

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

1. todeta, että Palokin koskien ennallistaminen ja vaelluskalojen kulun palauttaminen ovat merkittäviä elinvoiman, matkailun, virkistyskäytön ja luonnon monimuotoisuuden kannalta;
2. Suomen valtion jättämä tarjous tytäryhtiömallilla toteutettuna, ja vähintään 40 miljoonan euron lunastushinnalla on perusteltu ja hyväksyttävä;
3. esittää, että Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n hallitus arvioi valtion tarjouksen hyväksymistä myönteisesti;
4. katsoa, että Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:n on Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n suurimpana osakkeenomistajana perusteltua tukea valtion tarjouksen hyväksymistä;

5. evästä Heinäveden kunnan mandaatilla toimivia Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n ja Pohjois-Karjalan Energiholding Oy:n hallintoelimissä toimivia edustajiaan huomioimaan Heinäveden kunnan kannan asiassa.

Päätös

Hyväksyttiin päätösehdotus.